

J. Övergaard
Advokat (stpl.) S t e v n i n g
Oslo. til

114170

P o r s g r u n n b y r e t t
i mortifikasjons- og erstatningssøksmål:

Saksøker: Ingeniør og direktør Alexander Christiansen,
Ullernveien 22, Ullern, Oslo.

Prosessfullmektig: H.r.advokat J. Övergaard, Pilestredet 10,
Oslo.

- Saksøkte: 1) Direktør Olav Strand, c/o Skiensfjordens komm.
Kraftselskap, Porsgrunn.
2) Skiensfjordens Komm. Kraftselskap, Porsgrunn. (SÅK)
3) Ingeniør H. E. Kjölseth, Porsgrunn.
4) Direktør Tønnes Ellefsen, Porsgrunn.
5) Porsgrunns Elektrometallurgiske Aksjeselskap, (PEA)
Porsgrunn.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Sven Arntzen, Oslo.

I.

Den 6. sept. 1951 uttok jeg på saksøkerens vegne
sådan forliksklage mot ovennevnte saksøkte:

"Saken gjelder:

Mortifikasjon av nedennevnte ærekrenkende beskyld-
ninger og erstatning for derved påført skade samt oppreisning
for tort og smerte, jfr. straffelovens § 254.

I.

1) Den 8. mai 1945 sendte Skiensfjordens Kommunale
Kraftselskap følgende skrivelse til advokat Georg Lous til
videreekspeidisjon til politimesteren i Oslo:

"Herved tillater vi oss å anmode Dem om på våre
vegne snarest mulig å foreta det nødvendige for å utvirke be-
slagleggelse av arkivet tilhørende PEA i PEA's kontor i Oslo
og likeledes direktør Alex. Christiansens private forret-
ningsarkiv.

Vårt selskap er innehaver av aksjemajoriteten i
PEA og vi mener å ha god grunn til å frykte for at disse
arkiv kan bli helt eller delvis tilintetgjort for å fjerne
bevisligheter for ulovligheter, som er foregått under okku-
pasjonen.

Som eksempel på slike ulovligheter skal vi
nevne en lovstridig innkallelse av generalforsamling i be-
driften 23. april i år, ulovlig forandring av vedtektene
for PEA og ulovlige valg. Videre skal nevnes at herr Chri-
stiensen i brev til minister Whist har beskyldt formannen i
PEA's styre (vårt selskaps adm. direktør) for å ha "saboteret"
PEA's virksomhet overfor Reichskommisar og Departement."
Da PEA er en bedrift som av okkupanten ble betrågtet som

meget krigsviktig, er dette en beskyldning mot en landsmann av den art, at om den hadde ført frem ville den ha medført dødsstraff for PEA's styreformann.

For dette forhold inngis samtidig hermed politianmeldelse på herr Christiansen fra direktør Strands side, bilagt med ekstraktutskrift av herr Christiansens brev til herr Whist.

For Skiensfjordens kommunale kraftselskap.

H. E. Kjølseth

O. Strand.

Formann i det av NS avsatte styre i Kraftselskapet.

adm. direktør."

2) Den 14. mai 1945 sendte hr. Strand den i forannevnte skrivelse nevnte politianmeldelse til politimesteren i Telemark med deri nevnte bilag:

"Vedlagt tillater jeg meg å oversende avskrift av et brev datert 12. mai 1944 fra direktør Alex. Christiansen, PEA, Oslo, til minister Alf Whist samt avskrift av konklusjonen på et P.M. av 10 s. mnd., som medfulgte brevet til herr Whist.

Som det fremgår av denne konklusjon fremsetter herr Christiansen her beskyldning mot meg om "å sabotere PEA's virksomhet overfor Reichskommissar og departement". PEA var som bekjent av de tyske myndigheter ansett for en meget krigsviktig industri.

Hvad herr Christiansen sikter til har jeg ikke kjennskap til, men noen tid tidligere hadde jeg vært innkalt til Stortinget til en tysk major, hvis navn jeg ikke husker, for å stå til rette for et reparasjonen av vår transformatorstasjon ved PEA etter bombeangrepet 24. juli 1943 ikke hadde gått så raskt som tyskerne ønsket. Herunder ble det fremsatt en halvveis beskyldning om sabotasje, og for så vidt var det riktig nok at reparasjonen var lagt an på en slik måte at den tok vesentlig lenger tid enn det ville vært nødvendig. Da jeg skulle inn til vedkommende tyske major kom direktør Christiansen ut av døren. Det er mulig at det er denne sak herr Christiansen har forsøkt å ta opp igjen gjennom denne sin beskyldning mot meg.

Herr Christiansens ekspedisjon til herr Whist inneholdt en rekke andre grove beskyldninger mot meg, men disse er av den art at behandlingen nærmere hører hjemme i PEA's og Kraftselskapets styre.

Imidlertid finner jeg beskyldningen om sabotasje fremsatt mot en landsmann under de da rådende forhold for så graverende, at jeg har villet gjøre våre myndigheter bekjent med dem.

—Erbødigst

O. Strand."

Skrivelsen av 8. mai 1945 ble straks bragt til PEA's kunnskap og førte til at PEA's styre straks avskjediget Christiansen fra hans stilling som administrerende direktør fra 11. mai 1945 samt til at han samme dag ble arrestert og satt inn på Ilebu. Etter at politimester Welhaven straks hadde videresendt

skrivelsen av 8/5 til kriminalsjefen med påtegning "Haster".

PEA har ved sin beslutning av 11/5 45 om avskjedigelse av Christiansen fra vervet som adm. direktør sammen med styremedlemmet Ellefsen solidarisert seg med anmelderne SKK ingeniør H. E. Kjølseth og direktør Strand og sluttet seg til disses injurier. Dette følger også av at det angivelig er ett hovedformål med SKK's og Strands (daværende styremedlem i PEA) skrivelse til Lous av 8/5 45 å få "PEA's arkiv" for Christiansen beslaglagt (utlevert til PEA).

Det alvorlige punkt i forannevnte injurierende anmeldelse av 8 og 14. mai 1945 er beskyldningen for angiveri mot direktør Strand, idet dette påstøtte angiveri i tilfelle påståes å kunne ha medført dødsstraf for PEA's styreformann. Allerede i sin politianmeldelse av 14/5 45 legger hr. Strand for dagen at der i direktør Christiansens P.M. til minister Whist av 10/5 1944 ikke kan ses at Christiansen i sin nevnte skrivelse sikter til noe konkret tilfelle av angivelig sabotasje mot tyske interesser, jfr. bemerkningen "hvad hr. Christiansen sikter til har jeg ikke kjennskap til".

I et møte i K.N.A.-Hotellet 18. oktober 1949 mellom den sveitsiske representant for Meteors aksjeminoritet i PEA, samt d' hrr.O. Strand og P. Ellefsen og Christiansens representant salgssjef J. L. Høst innrømmet også O. Strand at det som var nevnt i Christiansens brev av 10/5 44 til Whist, ikke kunne oppfattes som noe angiveri og at det ville være hysteri å oppfatte disse Christiansens uttalelser som sådant, men hevdet at Christiansen på et tidligere tidspunkt måtte ha anklaget Strand like overfor en tysk major for forsinkelse i gjenoppbygningen etter et tysk bombeangrep, jfr. i denne forbindelse Strands foran citerte politianmeldelse av 14. mai 1945.

Denne Strands beskyldning var grepet helt ut av luften, vedkommende tyske major dr. ing. Ernst Schröder har i en notariellrettslig forklaring av 14. mars 1950 konstatert uriktigheten av hr. Strands anklage og uttalt at han har den oppfatning at Strands anklage er oppkonstruert for å skade Christiansen og fjerne ham fra hans stilling.

Om Strands beskyldning uttaler h.r.advokat R. Christophersen (tidligere statsadvokat i landssviksaker) i skrivelse til statsadvokat Karl Lous, at dens fromsettelse fra Strands side bare i beste fall kan forklares som et rent hysterisk utslag og at arrestasjonen ene og alene skyldes den særdeles alvorlige beskyldning fra Strand.

Direktør Christiansens landssviksak er oppgjort med et vedtatt forelegg av 7. juli 1950 for N.S.-medlemskap og for diverse pengebidrag, bl.a. til den norske legion, men saken mot ham forøvrig henlagt med sådan påtegning på forelegget: "Saken mot siktede gir ikke grunnlag for siktelse for andre forhold enn de som er nevnt i forelegget og er forøvrig henlagt". Derav følger at hr. Strands beskyldninger er ansett for å være grunnløse.

II.

I et møte hr. Strand på vegne av SKK og PEA i desbr. 1944 hadde med den nazistiske "innenriksråd" Pahl uttalte direktør Strand bl.a.:

"Med hensyn til Meteors aksjepost mener direktör Strand, at det er av betydning å få denne hjem til Norge, idet det må være lite tvilsomt at et internasjonalt selskap er mindre skikket til og har mindre interesse av å vareta disse selskapers og kommunens økonomiske og sociale tarv enn et kommunalt norsk selskap. Det er således først etter at SKK har fått ledelsen i PEA's styre at PEA er blitt en virkelig skatteyter, tidligere har bedriftens utbytteinteresse stått i første rekke."

Den siste setning i citatet kan vanskelig oppfattes som annet enn en helt uriktig beskyldning mot PEA's adm. direktör Alex. Christiansen for skattesnyteri på PEA's vegne, en beskyldning fremsatt like overfor N.S.-myndighetene.

III.

Porsgrunns Metallurgiske Aktieselskap (PEA) sendte 21 april 1945 600 tonn ferrosilicum til Die vereinigte Stahlwerke v/ Heinr. Aug. Schulte i h.t. bestilling for leveranse av februar måneds produksjon. Skibningen fant sted med skibet "Ferronia" som var sterkt forsinket. Betalingen fant sted ved sjekk fra Deutsche Reichsbankstelle, Fr. Nansens Plass, Oslo og sjekken ble presentert i Norges Bank 26/4 som så igjen skulle overføre beløpet til PEA's konto i Kreditkassen. Av en eller annen grunn fant denne overførsel ikke sted för Tysklands sammenbrudd og beløpet ble ikke betalt, skjönt et senere på samme måte solgt og innskibet parti fra Tinnfoss Jernverk ble betalt gjennom Norges Bank.

Ferronialæsten ble oppbragt til Danmark og senere returnert til PEA. I konferanse mellom direktör T. Ellefsen og o.r.sakfører Hjelm Friis 5. desbr. 1945 uttalte Ellefsen at han hadde anmodet Christiansen om å selge et betydelig større kvantum til tyskerne enn det som ble sendt, men at Christiansen motsatte seg dette.

Christiansen fant ikke grunn til å skibe mer enn de ovennevnte 600 tonn med Ferronia, hvilket var det kvantum avtageren hadde krav på.

Direktörerne Ellefsen og Strand besøkte selskapet Meteor (som innehar en stor aksjepost i PEA), på dets kontor i Genf i mars - april 1946 og fremførte beskyldninger mot Christiansen, formentlig både beskyldninger som under I nevnt og angående forsendelsen med Ferronia. Angående den siste hadde Ellefsen like overfor madam Lachenal i Meteor anført at Christiansen hadde tvunget avskibningen igjennem, mens Ellefsen skulde ha forsökt å holde partiet tilbake. Heri ligger en beskyldning like overfor Christiansen for manglende pliktmessig varetagelse av PEA's (og derigjennem Meteors) interesse. Beskyldningen er, som det fremgår av ovenstående, uriktig. Mme Lachenal har uttalt at hun straks etter mötet i KNA- hotellet hadde skrevet til Genf at det fremgikk av de opplysninger hun hadde fått i Norge at "de beskyldninger som av herrerne Strand og Ellefsen under deres opphold i Genf var reist mot dir. Christiansen "were all Lies".

Direktör Ellefsen har i möte med mme Lachenal og Höst på KNA- hotellet 18. oktbr. 1949 erkjent å ha talt

usant, når han hadde påstått at Christiansen hadde tvunget avskibningen igjennom og at Ellefsen hadde forsøkt å holde partiet tilbake. Det riktige forhold var at Ellefsen hadde forsøkt å øke leveransen.

IV.

Direktør O. Strand har i mai 1941 stemplet Alex. Christiansen som "Løftebryter". Uttalelsen fremkom såvidt skjønnes i anledning av en konferanse med generaldirektør Aubert i Norsk Hydro i mai 1941 og ble straks etter denne konferanse, fremført overfor de øvrige medlemmene i SKK's styre og det løfte Christiansen skulle ha brutt var en bl. a. av Christiansen underskrevet protokollasjon i generalforsamling i PEA den 3. april 1941 hvor det bl.a. etter en uttalelse om at SKK vil imøtekomme PEA's ønske om å sikre seg et større kvantum prima kraft, når dette fra SKK's side kan skje på forretningsmessig basis - heter: "En hovedbetingelse for at disse forutsetninger skal holde stikk er at der ikke opptas noe som helst arbeide for å endre de nuværende eiendomsforhold ved bedriften, med mindre dette skjer i forståelse med SKK.. Under forutsetning av at det fra direktør Christiansens side gis tilsagn om at han anerkjenner foranstående forutsetninger er kraftselskapet villig til ved forestående valg å gi avkall på formannstillingen i styret for sine representanter."

Av et P.M. fremlagt som bilag til advokat Lous prosess-skrift av 22. juli 1943 i voldgiftssak mellom "Meteor" og SKK fremgår at det løftebrudd Strand beskyldte Christiansen for, skulde bestå i at Christiansen "en tid" før nevnte konferanse med Aubert i mai 1941 hadde satt seg i forbindelse med Aubert og bragt på bane spørsmålet om Hydro kunne interessere seg for overtagelse av PEA-aksjer. I sistnevnte P.M. (bil. 16 til ovennevnte prosessskrift) sier Strand: "Jeg redegjorde straks etter for saken i kraftselskapets ledelse, hvor meddelelsen vakte en oppmerksomhet som nærmest kan kalles bestyrtelse."

Det er imidlertid på det rene at Christiansen bare gjorde en henvendelse til Aubert, nemlig 3. mars 1941 - før generalforsamlingen av 3. april s.å. - og at denne henvendelse bare gjaldt spørsmålet om Norsk Hydro kunne være interessert i Meteors aksjepost i PEA. Og det var dessuten på generalforsamlingen 3. april 1941 uttrykkelig rettet spørsmål til Strand om uttrykket i forannevnte protokollasjon om ikke å "arbeide for å endre de nuværende eiendomsforhold ved bedriften" forbød et arbeide for salg av Meteors aksjepost, hvortil der ble svart "nei". Dette skjedde før protokollasjonen ble undertegnet.

I en politiforklaring, avgitt 29/1 47, har fhv. rådmann Hans Edvard Kjølheth, Porsgrunn, omtalt den forannevnte protokollasjon eller erklæring av 3/4 1941 og derunder uttalt om Christiansen: "Det er meddelt meg at det ikke varte lenge før han brøt denne avtale."

Uttalelsen er likesom dir. Strands uriktig og ærekrenkende.

V.

Klageren vil i h.t. strl. § 254 påstå erstatning hos de saksökte for det ved de uriktige beskyldninger påførte tap og skade, bl.a. for avskjedigelse fra sin stilling som adm. direktör for PEA og for tap i fremtidig erverv, likesom han vil påstå oppreisning for den ved handlingene voldte tort og smerte samt for den skade av ikke-ökonomisk art, bl.a. for nedsatt helbred under den fengsling som var en fölge av de uriktige beskyldninger. Likesom et belöp til bestridelse av omkostningene ved kunngjörelse av domsslutningen alene eller i forbindelse med domsgrunnene, jfr. strl. § 254, tredje ledd.

I erstatningskravet, forsåvidt PEA angår, inngår bl.a. krav på tilbakelevering av det arkiv som befant seg hos direktör Christiansen da anklagen av 3. mai 1945 ble sendt til påtalemyndigheten og deretter som fölge av denne anklage fjernet fra Christiansens arkiv på hans kontor i Oslo og utlevert PEA, i hvis besiddelse arkivet nå befinner seg."

Saken ble be sattet til behandling 20/9 1951 og samme dag som uforlikt henvist til retten.

De i forliksklagen nevnte skrivelser fra SKK av 8/5 1945 og fra O. Strand av 14/5 1945 i sin helhet gjengitt i forliksklagen og benevnes som bilag 1 og 2.

Videre fremlegges:

- Bil.3. Notarialbekreftet erklæring fra dr. ing. Ernst Schröder av 14. mars 1950.
- " 4. Utdrag av skrivelse fra advokat R. Christophersen til statsadvokat Georg Lous av 28/9 1949.
- " 5. P.M. fra saksökeren til direktör Alf Whist ang. tvisten om ledelsen i Porsgrunn Metallurgiske Aksjeselskap, dat. 10. mai 1944.
- " 6. Oversendelsesskrivelse fra saksökeren til Alf Whist av 12. mai 1944.
- " 7. Skrivelse fra advokat Ola Sveen til statsadvokat Lous datert 11. mai 1950.
- " 8. " " " Ola Sveen til or.sakf. Per H. Friis av 25. febr. 1950.
- (Friis var sönn av tilsynsmannen i dir. Christiansens bo og var utsett til å före tiltalen i saken mot Christiansen.)
- " 9. H.r.advokat R. Christophersens skr. til statsadvokat Lous, datert 28. sept. 1949.
- " 10. Det av Christiansen vedtatte forelegg av 7. juli 1950.
- " 11. Saksökerens politiforklaring, levert politikonstabel W. Gyller, dat. 1/11 1945.
- " 12. Skrivelse fra advokat C.A.Torstensen til statsadvokat Lous dat. 9. febr. 1949. (bil. 9 til bil. 31).

II.

Ad beskyldning vedk. skattesnyteri (nr. II i forliksklagen.)

- Bil. 13. Notater fra korrespondanse mellom Innenriksdepartementet v/ Dahl og Strand (originaler i SKK's arkiv).

III.

Ad Ferronialasten.

- Bil. 14. Mlle Charlotte Lachenals rapport til Meteor av okt. 1949.
- " 15. Norsk oversettelse av denne på fransk avfattede skrivelse.
- " 16. Skrivelse fra orsakf. Hjelm Friis til direktör T. Ellefsen av 4. mars 1946.
- " 17. " " direktör Christiansen til orsakf. Hjelm Friis 3. okt. 1945.
- " 17. " " dir. Christiansen til orsakf. Hjelm Friis av 29. aug. 1945.
- " 19. Salgssjef J.L.Hösts referat av et möte mellem ham og d'hr. Strand og Ellefsen på KNA hotellet 18. okt. 1949.
- " 20. Skrivelse fra direktör Carl P. Wright til o.r.sakf. Hjelm Friis av 1. april 1946.
- " 21. " " orsakf. Hjelm Friis til Porsgrunn Elektrometallurgiske av 4. april 46
- " 22. " " orsakf. Hjelm Friis til Christiansen av 5. mai 1949.
- " 23. " " Porsgrunn Elektrometallurgiske til Hjelm Friis av 4. mai 1949.
- " 24. " " Hjelm Friis til Porsgrunn Elektrometallurgiske av 5. mai 1949.
- " 25. " " " " til Porsgrunn Elektrometallurgiske av 27. jan. 1949.
- " 26. Notat av salgssjef Höst av 6/1 1950.

IV.

Ad beskyldningen for å være løftebryter.

- " 27. Ekstraktutskrift av direktör Strands P.M. i voldgiftssak: SKK mot Meteor dat. 22/7. 1943 (se underbilag 1 til bil. 31).
- " 28. Av H.E.Kjölseths politiforklaring 29/1 1947.

V.

Ad erstatningskravet.

Jeg henviser herom til forliksklagen s. 8 hvorhos vedlegges en del dokumenter angående et av saksökeren fremsatt men av saksökte forkastet forlikstilbud.

- Bil. 29. Min skr. til direktör Wright av 9/8 1951
- " 30. Forliksutkast.
- " 31. Dir. Christiansens skr. til dir. Wright av 15/9 med 9 underbilag.
- " 31b. Skr. fra dir. Wright til dir. Christiansen av 16/10 1951.
- " 32. Meteors fortegnelse av 22/5 51 over dokumenter vedk. saken som de var villig til å sende Christiansen fotokopier av noe som SKK motsatte seg.
- " 33. Meteors skrivelse til Christiansen av 6/3 44.
- " 34. Oversettelse herav.

VI.

Krav på mortifikasjon av de foran nevnte ærekrenkende beskyldninger nedlegges like overfor hver enkelt av de saksökte, forsåvidt de etter det i forliksklagen og i stevningen anförte er ansvarlig for de fremsatte uriktige beskyldninger (kan regnes for å ha fremsatt disse).

VII.

Likeoverfor samtlige saksökte nedlegges like. ledes påstand om tilkjennelse av saksomkostninger.

VIII

Som det vil sees bl.a. av Alex. Christiansens skrivelse av 3/10 1945 fra Ilebu til o.r.sakfører Hielm Friis og advokat C.A.Torstensen (bil. 8 til Alex. Christiansens skrivelse av 15/9 51 til formann i styret for PEA, disponent Carl Wright, er der allerede i 1941 oppstått kontroverser mellom Christiansen og SKK, særlig det siste selskaps direktör Olav Strand.

Kontroversen oppstod fordi Christiansen måtte verge og hadde som plikt i egenskap av styremedlem og adm. direktör for PEA å verge dette selskaps interesser m.h.t. kraftpriser, skatter og eiendomsforhold og dets eksistens i det hele tatt.

De angrep som er rettet mot Christiansen ved de i saken omhandlede beskyldninger synes å bunne i at Christiansen så lenge han var adm. direktör i PEA, har kunnet avverge Strands plan om å dominere PEA i strid med dette selskaps interesser.

Jeg skal kort referere de viktigste konflikter innen PEA's styre under okkupasjonen, deres bakgrunn og de følger, som de fikk.

SKK har siden 1920 aksjemajoriteten i PEA, som det kjøpte av det sveitsiske selskap METEOR for å få frigjort i vinterhalvåret en halvdel av den faste kraft, som det hadde leiet bort til PEA. Av kontrakstiden gjenstod 20 år.

Efter oppdrag fra Meteor i 1912 sökte Christiansen en kraftleverandör i det sydlige Norge for et opprettende smelteverk og innhentet tilbud fra flere kraftselskaper. Han anbefalte forbindelse med SKK, som hadde sitt første kraftanlegg, Aarlifoss, under utbygging og ville overføre kraften til Skiensfjorden.

Hösten 1913 kom Meteor's ledende menn til Norge og reiste sammen med advokat Arthur Knagenhjelm og Christiansen til Porsgrunn, hvor kraftleie-kontrakt med SKK ble avsluttet.

Den 15. november 1913 stiftet Meteor PEA med sin direktör Ullmann, Knagenhjelm og Christiansen som stiftere og styre for PEA. Knagenhjelm var formann, Christiansen teknisk og kommersiell rådgiver og Ullmann adm. direktör med bopel i Porsgrunn.

Anlegget av fabrikk ble påbegynt våren 1914 og avsluttet høsten 1915. Regulær drift ble igangsatt 1. januar 1916. Den 15. nov. 1917 fratrådte Ullmann stillingen som adm. direktør i PEA og fortsatte i Meteors tjeneste ved hovedkontoret i Paris. Samtidig ble Christiansen kalt til adm. direktør med bopel i Oslo, hvor han fra tidligere hadde sin virksomhet og sitt kontor, som skulle fortsette. Den kommersielle ledelse for PEA var fra starten på Meteors hånd. Produksjonens eneste avtaker under den 1ste verdenskrig var den franske regjering som på sin side var forpliktet til å sørge for de til produksjonen nødvendige råmaterialer og forbrukerartikler. Dette forhold undergikk en forandring ved utløpet av Meteors franske kontrakter i 1919, da PEA's produksjon måtte avsettes på verdensmarkedet og råmaterialer og forbruksartikler dekket derfra. Dr. Louis Friderich som var adm. direktør i Meteor, og siden 1915 hadde overledelsen av anleggs- og fabrikkdriften ved PEA avløste Ullmann i PEA's styre i 1918.

Dette var stillingen i PEA høsten 1919, da SKK opptok planen om å utvide sin forsyningsvirksomhet, men hertil manglet disponibel kraft: SKK henvendte seg da til PEA's adm. direktør med forespørsel om på hvilke betingelser SKK kunne få helt eller delvis frigjort den i kraftleiekontrakten med PEA bundne kraftmengde. Direktør Traaholt som på SKK's side hadde inngått kraftleiekontrakten med Meteor i 1913 sier herom i sitt: Forslag til styre i SKK om 1. Kjøp av aksjemajoriteten i PEA..... datert Porsgrund den 19. mai 1920:

"Efter en del konferanser med ham hvorunder der ble drøftet på hvilken måte en ordning kunne istandbringes blev der fra vår side stillet forespørsel

- "1. Om kjøp av fabrikk kunne interessere Meteor S.A. og i tilfelle til hvilken pris,
- "2. eller om man var villig til at forandre kraftkontrakten under forutsetning av at vi inngikk som aktionær i fabrikk og gjorde indrømmelser på anden måte.

Meteor S.A. der allerede tidligere var holdt å jour med det viktigste i vore underhandlinger blev tilstillet disse forslag og i skrivelse av 6/10 19 oppstilles hovedbetingelserne for en ordning.

" Herav fremgikk at hvis der skulde tenkes på et helt salg av fabrikk måtte man stille sådanne betingelser at de neppe kunde aksepteres av oss.

" Derimot fandt de forslaget om samarbeide interessant og dersom man kunne enes om et praktisk grundlag herfor, vilde de nærmere overveie dette.

" Betingelserne for et samarbeide blev da nærmere utformet og oversendt til Meteor S.A. hvorefter disse betingelser i det vesentligste ble akseptert av Meteor S.A. ved nytt forslag av 12/12 19.

" Der blev derefter avtalt møte med Meteor S.A.s adm. direktør hr. Dr. Friderich, der likeledes er medlem av direktionen i PEA og direktør Alex. Christiansen og ved en konference i Kristiania den 26. og 27/12 19 enedes man om en overenskomst", som for så vidt angår sammensetningen av PEA s styre fremgår av en skrivelse fra Meteors styre av 7. jan. 1920 hvorav hitsettes:

"Skiensfjordens kommunale kraftselskap,

"Porsgrund.

" Som resultat av vore konferanser med de herrer
 "Kjølseth og Tråholt skal vi herved bekrefte følgende vesent-
 "lige betingelser for Deres indtræden som aktionær i Pors-
 "grunds Elektrometallurgiske Aktieselskap, hvor vi nu har
 "aktiemajoriteten:

"I

"3. Foruten de nuværende bestyrelsesmedlemmer skal i PEA s
 "styre indtræde 2 representanter for SKK og en for Meteor,
 "således at dette selskap også får 2 representanter.

"

Le Directeur de la Ste Meteor

Friderich".

Om ledelsen i PEA etter SKK s inntreden som
 aktionær sier direktør Traaholt i sitt foran nevnte for-
 slag til styret i SKK om kjøp av Aksjemajoriteten bl.a.:

" Overenskomsten om overtagelsen av aktiemajo-
 "riteten i PEA må derfor ansees under alle omstendigheter
 "at være meget fordelaktige for kraftselskapet.

" Det er dog så at Meteor S.A. har mange fordele
 "av ordningen, hvorpå dog her ikke skal gåes nærmere ind.

" For oss som kommunalt selskap er det endvidere
 "av stor betydning at kunne træde ind i en ferdig organi-
 "sert og avprøvet bedrift og på et sådant grundlag at det
 "sikrer helt ut bedriftens forretningsmessige ledelse i
 "fremtiden.

" Denne kombinasjon må ansees langt fordelakti-
 "gere end om Kraftselskapet hadde overtatt hele fabrikken
 "og drevet den for egen regning.

" Kraftselskapets representanter må derfor og-
 "så stå så fritt som mulig og ikke være bundet av andre hen-
 "syn end til bedriftens trivsel og den beste utnyttelse av
 "kraften.

"

I denne oppfatning av overenskomstens bestem-
 melse om ledelsen av PEA og styrets sammensetning var
 også de øvrige to forhandlere, dr. Friderich og Christiansen
 enig.

ene i 1920:	Det nye styrets sammensetning var etter valg-	
	Knagenhjelm (formann	PEA
	Christiansen, adm.direktør	"
	Dr. Friderich " "	Meteor
	Lyon Levy, formann i styret for	"
	Kjølseth, " " " "	SKK.
	Traaholt, adm. direktør	" "

Med uforandret sammensetning fortsatte dette styre til generalforsamlingen i 1939.

I perioden 1920 - 39 oppstod der en alvorlig uoverensstemmelse innen styret om SKK's kraftlevering, som sviktet og påførte PEA langvarige driftsstanser i årene 1922 - 24. Meteor forlangte oppløsning av fellesskapet med SKK gjennom den ene parts overtagelse av det hele. idet selskapet påberopte seg, at det ikke hadde hatt den fordel av den i 1920 trufne ordning, som etter avtalen tilkom det. De nøytrale medlemmer av styret, Knagenhjelm og Christiansen lot protokollere, at de var av samme oppfattning som Meteor. SKK var imot den foreslåtte oppløsning av fellesskapet, men gikk etter forhandlinger med Meteor med på en ordning, hvoretter kraftleiekontrakten som kompensasjon til Meteor ble forlenget på uforandrede betingelser med 2 år svarende til den tapte driftstid. Utløpstiden ble fastsatt til 1/7 42.

Senere reddet leie av ledig kraft fra Statens kraftanlegg i Nore kraftforsyningen til PEA og bedriften gjennengikk en rask utvikling, inntil Norekraften opphørte vinteren 1939-40. Forholdene fra 1922 - 24 gjentok seg. På kontrakten med SKK var der hel stans i kraftleveringen: vinteren 39/40 over 3 måneder,

"	40/41	"	5	"	og
"	41/42	"	7	"	med derav

følgende driftsstans i 39/40 og 40/41 og i 41/42 med driften innskrenket til 1/3 del av normal drift med rekvirert kraft til 6 dobbelt pris.

I 1938 ble kraftleiekontrakten i modifisert form forlenget med 12 år til utløpet 1/7 54. Forhandlingene om kontrakten førtes mellom de adm. direktører for selskapene: Christiansen og Tråholt, som ble enige om et forslag, hvoretter SKK skulle levere 5000 kw "konstant kraft" (prioritert kraft) til 0.5 öre pr. kwt og forøvrig all sin ledige kraft til den tidligere pris. Det av SKK's direktør oppsatte forslag ble gjennom PEA sendt Meteor til vedtagelse. Meteor vedtok, men da kontraktsforslaget kom tilbake til styret i SKK for endelig vedtagelse ble leveringen av den "konstante kraft" gjort illusorisk gjennom nye forbehold. Knagenhjelm hadde på PEA's vegne innledet forhandlinger med Kreditkassen om et pantobligasjonslån, stort kr. 1 million, og av den grunn var PEA tvunget til å skaffe en forlengelse av sin kraftleiekontrakt og måtte akseptere de nye betingelser fra SKK.

Sammensetningen av styret i PEA var gjenstand for store forandringer i de følgende år. I oktober 1938 - 1 måned før 25 årsdagen for stiftelsen av PEA - døde hr. Knagenhjelm etter 25 års virke som formann i styret. Valg av ny formann ble utsatt til generalforsamlingen våren 1939. Før dens avholdelse ble det meddelt PEA, at også den ene av Meteors representanter, hr. Lyon Levy, ønsket å tre tilbake. Da det ikke var noen utenfor styret, som hadde kjennskap til det samarbeide i PEA som 19 år iforveien var etablert mellom Meteor og SKK og forutsetningene for dette samarbeide, foreslo Christiansen som fungerende

formann, at der på generalforsamlingen ikke ble valgt nye medlemmer til styret i de utredendes sted, men at antallet av styremedlemmer ble nedsatt fra 6 til 4. I henvendelsen herom til Meteor gjorde Christiansen oppmerksom på, at ved den nye ordning med 4 medlemmer i styret ville det være nødvendig å velge det gjenstående nøytrale medlem av styret til formann for å opprettholde likevekten mellom Meteor's og SKK's representasjon i PEA's styre, som hittil hadde vært sikret gjennom de to nøytrale medlemmer : Knagenhjelm og Christiansen.

På generalforsamlingen 1939 ble forslaget om nedsettelse av antallet styremedlemmer fra 6 til 4 og de dertil nødvendige vedtektsforandringer vedtatt uten bemerkninger. I det etterfølgende styremøte til valg av formann meddeler Kjølseth, at styret i SKK har pålagt sine representanter å stemme på ham til formann. Han begrunner dette med, at SKK i kraft av sin aksjemajoritet gjør krav på formannsstillingen og at Christiansen ikke kan sies å være nøytral, etter i 1937 å ha erhvervet en aksjepost i PEA av Meteor og han dermed er blitt aksjonær.

Kjølseth ble valgt til formann. Meteor's representant fant ikke saken av den betydning, at han på den ville ta et brudd med SKK om ledelsen i PEA's styre, så lenge som samtlige forhandlere fra 1920 fremdeles var medlemmer av styret.

Dette var siste gang dr. Friderich møtte til PEA's forsamlinger. Han representerte Meteor i PEA til sin død i oktober 1944 men møtte ikke på grunn av reisevanskeligheter under den 2den verdenskrig. Meteor sendte Christiansen fullmakt til å stemme for sin aksjepost i PEA's generalforsamlinger under okkupasjonen i Norge. Ingeniør Ellefsen ble på generalforsamlingen i PEA i 1941 valgt til varamann i styret for dr. Friderich etter forslag til Meteor fra Christiansen.

I desember 1939 døde Træholt. I hans sted som representant i styret for SKK ble på generalforsamlingen i 1940 valgt bankbestyrer Weber - tidligere ordfører i Solum. Som adm. direktør i SKK etter Træholt ble i april 1940 ansatt driftsleder i Vestfold Fylkes Kraftselskap, ingeniør Olav Strand.

Ved nyttår 1941 innførtes NS - ledelse i SKK med ordføreren i Porsgrunn som leder. Kjølseth og Strand fortsatte som henholdsvis rådsmedlem og direktør.

I generalforsamlingen i PEA den 3dje april 1941 møtte for aksjemajoriteten (SKK) ordfører Halvorsen og for aksjeminoriteten (Meteor) Christiansen. På valg var Kjølseth (SKK) og dr. Friderich (Meteor). Den sistnevnte ble gjenvalgt medens Kjølseth gikk ut og Strand gikk inn i hans sted. Der ble også oppnevnt varamenn. Etter forslag av Christiansen: ingeniør Ellefsen for dr. Friderich og advokat Gustav Heiberg for Christiansen. For SKK's representanter i styret ble som varamenn oppnevnt ordførerne i Solum og Gjerpen.

I det etterfølgende styremøte til valg av formann gjør Strand krav på formannsstillingen og får

hertil de to stemmer fra SKK's representanter medens Christiansen får de to stemmer fra aksjeminoriteten. Der står to mot to og valge' er uavgjort. Det var hansen fra valget i generalforsamlingen 1939, som ble tatt opp. Dengang var stillingen, at SKK's representanter hadde deltatt i PEA's styre i 19 år og kjente forutsetningene for samarbeidet med Meteor i PEA. Representantene i 1941 hadde for Webers vedkommende et års deltagelse i PEA's styre og Strand, som kun i et år (det første okkupasjonsår) hadde vært knyttet til SKK var en helt ny mann i PEA's styre. SKK var NS-ledet og en for PEA mindre betryggende ledelse enn foreslått fra SKK's side kan vanskelig tenkes. I styret var forøvrig: Christiansen og dr. Friderich med advokat Gustav Heiberg og ingeniør Ellefsen som varamenn. Den sistnevnte var siden 1924 driftsbestyrer ved PEA's fabrikk i Porsgrunn og Christiansen hadde deltatt i PEA's styre fra selskapets stiftelse i 1913 og var dets adm. direktør siden 1917. Det var disse to som møtte til PEA's forsamlinger.

I kampen om ledelsen i PEA, som nu begynte trakk SKK sitt krav om formannstillingen for Strand tilbake på betingelse av, at en av Strand fremlagt erklæring ble undertegnet av ledelsen i SKK og styret i PEA. Erklæringens innhold er ikke klart. Dens hensikt ble berikket ved interpellasjon fra Ellefsen, som etter møtet karakteriserte den som en felle for Christiansen.

Stridens videre forløp er:

Strand opptok etter generalforsamlingen våren 1941 forhandlinger om SKK's utførelse av den utvidede kraft - overføring til Herøya hvor det norsk-tyske selskap : Lettmetall hadde påbegynt sine industrianlegg. Allerede i det første møte ble der rettet forespørsel til Strand om SKK skulde være villig til salg av sine PEA aksjer helt eller delvis. Forhandlinger herom fortsatte med Lettmetall som kjøper og Strand som eneste forhandler for SKK. SKK vilde selge sin aksjemajoritet i PEA mot å få en gunstig kraftleiekontrakt med lettmetall, og dermed skape grunnlag for å utbygge sine vannfall i Hjartdal og Tuddal, hvorfra kraften skulle leveres.

Etter 4 måneders forhandlinger enedes forhandlerne om et forslag, som de ville anbefale sine parter å vedta. Forslaget som var satt opp i kontraktsform, ble vedtatt av kraftselskapets ledelse den 23. oktober 1941. Meddelelse herom ble gitt muntlig samme dag og skriftlig bekreftet den 17. november 1941. "Imidlertid gikk tiden uten at vi fikk noen endelig avgjørelse fra Lettmetall" ... som det står i Strands P.M. av 22. juli 1943, fremlagt i voldgiftssak: SSK - Meteor.

Til behandling av den opsjon som var gitt Lettmetall blev det så avholdt et møte på Norsk Hydro s kontor i Oslo den 20/12 41, hvor Lettmetall s generaldirektør herr Moschl meddelte SKK s direktør herr Strand, at de betingelser som SKK hadde stillet i sin håndgivelse var uhørt, og at hans selskap ingen interesse hadde av strømleiekontrakten og bare interesserte seg for erhvervelse av de ledige arealer som tilhørte PEA. Han henstilte da til direktør Christiansen, som var tilkalt til møte at

han som eldre erfaren ingeniør, og som interessert i at hans fabrikk fortsatt fikk eksistere ville antyde de betingelser hvoretter Lettmetall kunne erhverve de tomter som PEA kunne unnvære. Dette førte til de forslag som blev behandlet i PEA i styremöte den 8/1 - 42.

Noe tomtosalg kom imidlertid ikke istand, men spørsmålet om salg av SKK's aksjemajoritet blev foreløbig skrinlagt.

I forbindelse med möte på Hydros kontor den 20/12 41 heter det videre i Strands P.M. av 22/7 43: "Nettopp på den tid stod SKK mitt oppe i nye forhandlinger med Hydro og Lettmetall nemlig om et utvidet samarbeide om de fremtidige kraftoverføringer til Lettmetall's og Hydro's fabrikanlegg på Heröya, forhandlinger som altså intet hadde med PEA eller SKK's forhold til dette selskap å gjøre. De handlet seg om meget store interesser til belöp på mange millioner kroner og kontrakter med 50 års varighet"...

Strömleiekontrakten med Lettmetall forutsatte også en varighet av 50 år. Den var av forsværet i landsviksaken mot Christiansen provosert fremlagt til sakens behandling i byretten den 21/6 50. I det eksemplar av kontraktsforslaget, som blev fremlagt, er hovedbetingelsene:

- I. SKK overdrar sin aksjemajoritet i PEA og sin kraftleiekontrakt med PEA til A/S Lettmetall.
- II. Lettmetall inngår en kraftleieavtale med SKK for leie av inntil 25.000 kw uprioritert kraft fra Hjartdåla.
- III. Lettmetall bygger for egen regning fjernledningen fra Hjartdal til Porsgrunn for overføring av kraften.
- IV. Kontraktens varighet er 50 år.

Kontraktsbetingelsene i sine hovedtrekk var kjent fra SKK's vedtagelse av kontraktsforslaget den 28/10 41 og blev av Ellefsen meddelt Christiansen straks etter.

Under denne kamp om PEA's eksistens meldte Christiansen seg inn i NS. Aksjemajoriteten og NS - ordföreren i Porsgrunn var på kraftselskapets side. Hans innmeldelse er fra 15/1 42.

På generalforsamlingen i PEA 28/2 42 blev Christiansen kastet som formann. Han var på valg som styremedlem, og blev av ordförer Halvorsen, som stemte med SKK's aksjemajoritet, truet med at han ikke ville bli gjenvalgt som styremedlem, hvis han ikke ville forplikte seg til å stemme på Halvorsen til formann i det etterfølgende styremöte. Meningen med valget var den at SKK ved å ha 3 plasser i styret eller formannen ville ha avgjörelsen i tilfelle meningsforskjel mellom partene. Man blev enige om å la tvisten gå til voldgift og Halvorsen blev så valgt etter forslag av Strand.

Forlöpet på generalforsamlingen er av Christiansen meddelt Meteor ved skrivelse av 14/9 42, som er bekref- tet av Ellefsen som deltager.

I Meteors svar av 28/9 får Christiansen tilslutning til å få avgjört tvisten ved voldgift og anmodes

om å ivareta selskapets Meteor interesser. Voldgiftssak SKK - Meteor blev innledet.

Den 1/11 42 har Christiansen sin 25. årsdag som adm. direktør og mottar i den anledning uforbeholden anerkjennelse fra styre og samtlige funksjonærer for sitt forhold i PEA.

Voldgiften var ikke avgjort, da generalforsamlingen i 1944 avholdtes og Christiansen igjen var på valg som medlem av styret. Strand ville nu være formann, og den nye NS ordføreren Byström medlem av styret. Som Halvorsen i 1942 truet nu Strand med, at Christiansen ikke ville bli gjenvalgt, hvis han ikke på forhånd ville forplikte seg til å stemme på Strand til formann i det etterfølgende styremöte. Hertil svarte Christiansen "NEI", hvoretter Strand og Byström gikk til telefonkiosken og ringte opp Kjölseth. Imens blir Christiansen og Ellefsen sittende og Ellefsen sier: "Gjør det ikke, de vover ikke å fjerne Dem." Valgene fant sted uten noen bemerkning fra Ellefsens side. Christiansen blev kastet ut av styret. SKK besatte de to plasser på valg med NS ordførere og Kjölseth som varamann til Byström. Strand blev valgt til formann. Etter valgene hadde SKK 3 av de 4 medlemmer av styret i PEA. Ved å kaste Christiansen ut av styret fikk SKK ledelsen av PEA.

3 uker etter generalforsamlingen i PEA den 12/4 44 fikk Christiansen av daværende sjef for Industridepartementet, direktør Alf Whist, anmodning om å redegjøre for de forhold innen styret PEA, som hadde ført til, at det NS-ledede SKK hadde satt ham utenfor. Etter å ha mottatt Christiansens muntlige redegjørelse ba Whist om å få den skriftlig i form av et P.M. Således fremkom Christiansens "P.M. vedrørende tvist om ledelsen i Porsgrunns Elektrometallurgiske Aktieselskap". Kfr. bilag 5.

I dette P.M. er utførlig redegjort for de viktigste tvister innen styret i årene 1942/44. Her skal nevnes tvist no. 4. "Overførsel av PEA's overskudd til SKK".

Tvisten oppsto i styremöte den 24/3 44, hvor årsregnskap for 1943 med forslag til overskuddets fordeling blev fremlagt. Strand avbryter möte med den begrunnelse, at hans forslag av 24/2 til ordfører Halvorsen, underbilag 15 til bilag 5, ikke er innarbeidet i det fremlagte regnskap, hvorfor han ikke kan godkjenne det og må søke en sakkyndig i industri-regnskaper i Oslo. Forhistorien til dette intermesso er, at Strand har sendt ordføreren en skrivelse av 24/2 med forslag om:

"I tillegg til den kraftleie som fremkommer etter bestående kontrakter og overenskomster betaler PEA til SKK 0.3 öre pr. KWH for all kraftlevering i året 1943....." Dette 60 % tillegg i kraftleien betyr en ekstra utgift for PEA og en tilsvarende inntekt for SKK av rd. kr. 300.000.- årlig.

Etter anmodning av Strand hadde ordføreren sendt hans skrivelse av 24/2 til de övrige styremedlemmer og anbefalet det vedtatt. Der var ikke noe styremöte för den 24/3, da forslaget blev dröftet. Det blev av SKK s representanter i styret for PEA begrunnet med skattefrihet på SKK s hånd, da SKK var et kommunalt selskap og ordføreren trodde

også å kunne skaffe skattefrihet fra Staten.

Det avbrutte styremöte fortsatte den 29/3. Strand frafalt nu kravet om innbetaling av de 60 % tillegg i kraftleien for 1943 fra PEA s overskudd for 1943 men forlangtem at for 1944 skulle tillegget betales etter hvert som kraftleien betaltes. Strand førte ordet og gav påbudet, men da ordfører Halvorsen forholdt seg taus, så blev det ingen beslutning og Christiansen nektet PEA å foreta utbetaling av tillegget.

Foruroliget av de stadige kontroverser i PEA s styre, som Meteor var holdt underrettet om gjennom korrespondanse med Christiansen og skrivelser fra Strand, tok Meteor initiativet til et forlik i voldgiftssaken: SKK-Meteor. I sine skrivelser av 6/3 44 til Christiansen, bilag 33, og av 22/3 44 til SSK, underbilag 4 til bilag 31, gir Meteor uttrykk for, at striden i PEA s styre er til skade for de felles interesser i PEA og fremsetter forslag til løsning av tvist om sammensetningen av styret. Meteor foreslår antallet av styremedlemmer øket fra 4 til 5 med bibehold av 2 representanter fra SKK, 1 fra Meteor (det gir definitivt avkall på sin rett til 2) og Christiansen, som også skal være adm. direktør med kontraktstid av 5 år med rett til tilsvarende forlengelse. Det 5te medlem skal være en jurist uforbunden med partene og formann i styret, men utpekes av SKK.

Dette forslag fra Meteor til SKK tok SKK s representanter Strand og ordføreren ingen notis av. Det blev ikke nevnt i generalforsamlingen eller i de forutgående styremöter.

Etter at Meteor blev bekjent med utfallet av valgene i generalforsamlingen skrev dr. Friderich et personlig brev til Strand, datert 31/5 44, underbilag 6 til bil. 31, hvor han gjør Strand, bekjent med, hvem det er, som har ført PEA frem fra starten av og hvem det skylder sin trivsel og fremgang til en stor og velutrustet bedrift. Etter det som er forefalt ser han ingen mulighet for et fortsatt samarbeide mellem Meteor og SKK i PEA og foreslår som den eneste mulige løsning, som kan tilfredsstillе begge selskaper, at SKK overtar det hele og utløser Meteor. Han angir også i hvilke banktekniske former utløsningen kunne foretas, men får ingen avgjørelse fra SKK.

Dr. Friderich var alvorlig syk hele sommeren 1944 og døde den 2 oktober 1944. Meteors styreformann i 30 år, Jules Bloch, meddeler Christiansen dødsfallet i brev av 16. oktober, underbilag 7 til bil. 31 hvor han henviser til det nær 30 årige vennsforhold mellom dr. Friderich og Christiansen under oppbygningen av PEA og tilbyr på sin side å fortsette den forbindelse som er bristet, og i den samme forstand og den samme ånd, som vår stakkels ven var oppfylt av". Bloch ber om Christiansens råd m.h.t. de disposisjoner som han må treffe for Meteor etter dr. Friderichs bortgang. Han sier videre: "Jeg underretter idag SKK s styre om hr. Friderichs død og de konsekvenser, som denne vil medføre for fremtiden i forholdet mellom Meteor og PEA. Jeg vedlegger en gjenpart av mitt brev til hr. Strand".

Denne gjenpart beror i Christiansens arkiv

som etter hans arrestasjon ved frigjøringen blev fjernet fra hans kontor av PEA ved Ellefsen, og som det ikke trods gjentagne henstillinger til PEA fra politiet har vært mulig å få tilbakelevert. SKK s svar er imidlertid fremlagt av politiet i Christiansens landssviksak, det lyder:

"Jules Bloch, Hauterive Colony, Geneve.

"Christiansen is a fanatic nazy, postpone every decision til after war - Levy." , bilag 8, s. 8.

I Meteors arkiv i Genf foreligger originalen til dette telegram, som Christiansen fikk se, da han i mai d.å. besøkte Meteor og fikk anledning til å gjennomgå arkivet med korrespondansen etter dr. Friderichs død fra d'herrer Strand og Ellefsen på egne og sine selskapers vegne. Der ble oppsatt en liste på 53 skrivelser og telegrammer, jfr. bil. 32, som ville være av interesse for oppklaring av forholdene innen styret i PEA og SKK under okkupasjonen og etter. Før fotokopier av disse dokumenter for Christiansen, Meteors nuværende direktører og PEA blev tatt sendte Meteor en forespørsel til PEA s styreformann, hr. Carl P. Wright, om det fra PEA's side var noe til hinder for at kopiene blev utlevert. Hertil svarer Wright, at han og hans kolleger (Strand og Ellefsen) ikke ønsker dokumentene utlevert, hvilket Meteors nuværende adm. direktør Gilbert Bloch, som er direktør i Meteor og Meteors representant i PEA s styre etter sin far Jules Bloch, meddeler Christiansen i skrivelse av 19/7 51, bilag 31. s. 14 og bilag 32.

Utover vinteren 1944/45 blev der avholdt en rekke konferanser mellom Innenriksråden og ledelsen i SKK om forholdene i PEA s styre. Korrespondansen med Innenriksdepartementet blev av forsvaret i Christiansens landssviksak provosert fremlagt. Det fremgår av denne, at Strand ville fjerne Christiansen fra PEA. Det heter i SKK s skr. av 25/1 45: "Direktør Christiansen har tidligere (antagelig 1940 eller 1941) nevnt for direktør Strand at han tenkte å trekke seg tilbake ved fylte 66 år, og også nevnt for ham hvem han tenkte seg som etterfølger ... Herr Christiansen er nu fylt 66 år. At direktør Strand som flerårig medlem av styret og nu som formann har måttet tenke over spørsmålet om den fremtidige administrative ledelse er derfor en selvfølge....". bilag 13.

I generalforsamling i PEA i april 45 blev Meteors forslag av 22/3 44 til sammensetning av styret gjennomført med ny representasjon fra SKK. Ellefsen avsto tilbud om å fortsette i styret som varamann for Christiansen.

Så kom frigjøringen, SKK s politianmeldelser på Christiansen, hans arrestasjon, ransaking av hans hjem og beslagleggelse av hans private kontor, som Ellefsen tok i besiddelse og sendte arkivene (forretnings - og private) til Porsgrunn, hvor de fremdeles befinner seg. De videre tiltak som er foretatt av det nye styre for PEA med Ellefsen som adm. direktør mot Christiansen vil fremgå av hans forsvareres henvendelser til riksadvokaten om påtaleunntatelse i hans landssviksak: advokat C.A.Torstensen den 9/2 49 bil. 31 underbilag 9, advokat Børnar Christophersen den 25/9 49, bilag 9 og advokat Ola Sveen den 25/2 50 bil. 8. Sammensetningen av styret etter frigjøringen vil sees av formannens (Carl P. Wright) skrivelse av 1/4 46 til overrettssakfører Hielm Friis, som var Christiansens bobestyrer i de vel 5 år

han var opptatt med landssviksaken, bilag 20.

De her omhandlede forhold vil belyses nærmere ved følgende dokumenter:

Bil. 35:	Skr. fra Alex. Christiansen til Meteor av 22.3.1946
" 36:	" " " " til dir. Friderich"13.5.1944
" 37:	" " " " " " " " "31.5. "
" 38:	" " dir. N. Rygg av 7/6 50.
" 39:	" " Finn Dahl " 12/6 "
" 40:	" " adv. Chr. L. Jensen av 27/6 51.
" 41:	" " Dr. L. Andersen Aars av 25/11 1928.

IX.

Saksökeren vil foruten å dokumentere de fremlagte skriftlige beviser, føre følgende vidner:

1. H.r.advokat Ragnar Christophersen, Oslo (jfr. bil 9).
2. o.r.sakf. Hjelm Friis, Oslo (jfr. blandt a. bil 16 og 21 - 25).
3. Salgssjef J.L.Höst, Melumsveien 23, Rø Oslo (jfr. bil.19).
4. Mlle Charlotte Lachenal, Usine Elektrometallurgique Meteor S.A., Geneve (jfr. bil 14).
5. Dr. ing. Ernst Schröder, Dorum, Kr. Wesermünde, Poststrasse 63, Tyskland (jfr. bil. 3).

De under 4 og 5 nevnte vidner antas å ville møte frivillig etter passende varsel.

X.

Det tilkjennegis de saksökte i h.t. stol. § 253 at de i tilfelle av at de unnlater å møte til den hovedforhandling som retten vil beramme til nærmere fastsatt tid og sted enten vil bli avhentet eller saken fremmet og i tilfelle pådømt uten hensyn til deres uteblivelse. Uteblivelse vil kunne betraktes som tilståelse.

De saksökte oppfordres til snarest mulig å meddele rettens formann hva de måtte ha å bemerke m.h.t. tid og sted for sakens foretagelse.

XI.

Saken bes berammet snarest mulig idet dog av h.t. de 2 utenlands boende vidner (nr. 4 og 5) bes konferert om foretagelsestiden i så god tid i forveien, at disse vidner får tilstrekkelig tid til å forberede seg til reisen.

Oslo, den 30. november 1951.

J. Övergaard (sign.)